

09.01.2023

Literaturoznawstwo

**MIĘDZY WILNEM, URALEM I PETERSBURGIEM. Asymetrie kulturowe,
transfer wiedzy i polityka w końcu XVIII i pierwszej połowie XIX wieku**

Autor/Redaktor: Monika Bednarczuk

Wydawnictwo: Wydawnictwo IBL PAN

ISBN: 978-83-66898-76-9

Autorka: Monika Bednarczuk – literaturoznawczyni, badaczka związków polityki z literaturą, zwłaszcza w okresie międzywojennym, kultury przełomu XVIII i XIX wieku, intymistyki i pisarstwa kobiet, a w ostatnim czasie również nurtów i środowisk ezoterycznych w PRL.

Autorka książki zaprasza nas do podróży z ludźmi dobrze znanymi każdemu czytelnikowi mniej więcej obeznanemu z historią dawnego sławnego Uniwersytetu Wileńskiego. Wybrana przez nią mała grupka [...] przedstawicieli kultury lat 1780–1850 otwiera nam nowe perspektywy na zmianę drogowskazów epoki. Ta piątka, w której znajdujemy zaskakująco różnorodnie nazwiska: Georga Forstera, Gottfrieda E. Groddecka, Tomasza Zana, Jana Czeczota i Tadeusza Bułharyna, ma jeszcze dzięki talentowi Moniki Bednarczuk wiele do powiedzenia. Urok książki nie pochodzi tylko, rzecz jasna, z dobrego stylu Autorki, ale przede wszystkim z jej bogatego, nowatorskiego warsztatu badawczego, z którego wybijają się [...] mało znane korespondencje, umiejętnie wykorzystywane i wpisane w kontekst europejskiej literatury i kultury. [...] jak w soczewce Autorka potrafiła uchwycić, odmienne w przypadku każdej z opisywanych postaci, procesy przystosowania się do nowej sytuacji po wejściu wschodnich ziem I Rzeczypospolitej w obręb Cesarstwa Rosyjskiego. [z recenzji prof. Daniela Beauvois]

Proponowana tutaj konfiguracja nazwisk i problemów może się wydawać nieoczywista, zależało mi jednak na wydobyciu z cienia postaci drugoplanowych i spojrzeniu na nie z innej perspektywy niż ta, jaką przyjmowali moi poprzednicy i poprzedniczki na tym polu. [...] Wszyscy bohaterowie tej książki musieli wypracowywać jakiś *modus vivendi*, negocjować swoją pozycję, czy to na Uniwersytecie Wileńskim [...], czy to na rosyjskim rynku literackim [...], w orenburskiej twierdzy [...], czy też na białoruskiej prowincji w okresie polistopadowym [...]. Bliższe przyjrzenie się różnym aspektom wielojęzyczności oraz biografiami i wypowiedziami Forstera, Groddecka, Zana, Czeczota czy Bułharyna [...] dopełnia naszą wiedzę o warunkach działania wileńskiego

środowiska (około)akademickiego w ostatnich dekadach XVIII i pierwszych dziesięcioleciach XIX wieku, o mechanizmach procesów transferu nauki, o funkcjonowaniu sieci uczonych i ich komunikacji, o postawach przedstawicieli klasy umysłowej wobec imperialnej polityki rosyjskiej, wreszcie o postrzeganiu asymetrii kulturowych, politycznych i społecznych oraz reakcjach na nie.

[fragment *Wprowadzenia*]

Spis treści

<https://wydawnictwo.ibl.waw.pl/miedzy-wilnem-uralem-a-petersburgiem.pdf>

Strony: 370

Do pobrania:

- [Wydawnictwo_IBL-Między_Wilnem_Uralem_a_Petersburgiem_okładka.jpg](#)

Linki:

- <http://wydawnictwo.ibl.waw.pl/nowosci/miedzy-wilnem-uralem-a-petersburgiem?vid=2>

Słowa kluczowe: humanistyka, literaturoznawstwo